

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	Dereito Eclesiástico do Estado		Código	612G01012
Titulación	Grao en Dereito			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Segundo	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalegoInglésItaliano			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Dereito Público Especial			
Coordinación	Ferreiro Galguera, Juan	Correo electrónico	j.ferreiro@udc.es	
Profesorado	Ferreiro Galguera, Juan	Correo electrónico	j.ferreiro@udc.es	
Web				
Descrición xeral	En la asignatura de Derecho Eclesiástico del Estado hay que tener en cuenta los siguientes criterios para su docencia: 1º) Un primer objetivo se orienta hacia el conocimiento de los principios jurídicos que en el ordenamiento español regulan las relaciones entre la comunidad política y las diversas comunidades religiosas o ideológicas así como las consecuencias jurídicas de tal interacción. 2º) El estudio de los derechos fundamentales que guardan una relación con la libertad religiosas e ideológica, como la libertad de educación y la libertad de expresión. 3º) La coexistencia del derecho matrimonial civil y religioso ofrece el objetivo de su análisis comparado que responde al reconocimiento por el ordenamiento español de la convivencia entre el matrimonio civil y los matrimonios regulados por las confesiones religiosas. Lingüísticamente los alumnos podrán emplear los siguientes idiomas: Gallego, Castellano, Inglés,			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A4	Percepción do carácter interdisciplinar dos problemas xurídicos.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
A10	Capacidade de interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico.
B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe				
Resultados de aprendizaxe		Competencias do título		
Conocer la función del Derecho, su carácter sistemático e interdisciplinar, teniendo como punto de partida los principios y valores constitucionales, lo que comporta:		A1	B7	C2
1. Una comprensión del Derecho tanto en su evolución histórica como en su realidad actual.		A2	B8	C3
2. Conocimiento de las estructuras jurídico-políticas nacionales e internacionales.		A3	B1	C4
3. El manejo de las fuentes jurídicas básicas para esta materia (su interpretación y análisis), y su acceso a través de las nuevas tecnologías.		A4	B2	C5
4. La elaboración de documentos jurídicos y redacción técnica de trabajos de introducción a la investigación.		A5	B3	C7
5. La práctica de la oratoria jurídica.		A6	B5	C8
		A10		

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1. Antecedentes del Derecho Eclesiástico del Estado	1.1 Relaciones poder político poder religioso en la Historia 1.2 Fuentes Dercho Eclesiástico del Estado 1.3 Principios
Tema 2 Libertad religiosa	2.1 Libertad religiosa: individuos 2.2 Libertad religiosa: conferiones 2.3 Financiación entidades religiosas 2.4 Asistencia religiosa en centros públicos
Tema 3 La libertades públicas relacionadas con la libertad ideológica y de conciencia.	3.1 Libertad de educación 3.2 Libertad de expresión
Tema 4. Sistema matrimonial	4.1 Evolucion jurídica del matrimonio en occidente 4.2 Eficacia civil del matrimonio religioso 4.3 Eficacia civil del matrimonio canónico

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B7 B8 B5 C3 C5 C7	19	28.5	47.5
Actividades iniciais	A1 A2 A3 A4 A5 A6	2	0	2
Proba obxectiva	A1 A2 A3	7	10.5	17.5
Estudo de casos	A1 A2 A3 A4 A5	14	21	35
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4	5	8	13
Traballos tutelados	A1 A2 A3	0	5	5
Seminario	A1 A2 A10 B1 B2 B3 C2 C4 C8	6	9	15
Atención personalizada		15	0	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Exposición básica de la materia objeto del programa
Actividades iniciais	Presentación e introducción de la materia
Proba obxectiva	Realizar cuestionarios entregados por el profesor
Estudo de casos	Análisis de los casos que le entregue el profesor según las instrucciones del profesor
Discusión dirixida	Debates presenciales o virtuales
Traballos tutelados	Elaboración por el alumno de traballos y asistencia a tutorías de seguimento
Seminario	Desarrollo monográfico de temas de acuerdo con las orientaciones del profesor

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Discusión dirixida	Tutorías presenciales en los horarios establecidos o virtuales por correo electrónico
Traballos tutelados	Orientación de la participación de los alumnos en los supuestos previstos.
Estudo de casos	Clases presenciales de los viernes asignados en su caso.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A1 A2 A3 A4	Debates	5
Traballos tutelados	A1 A2 A3	Elaboración de traballos tutelados	5
Estudo de casos	A1 A2 A3 A4 A5	Resolución de casos y cuestiones prácticas planteadas en clase	5
Seminario	A1 A2 A10 B1 B2 B3 C2 C4 C8	Actividades señaladas por el profesor sobre contenidos del programa	5
Actividades iniciais	A1 A2 A3 A4 A5 A6	Asistencia presencial	5
Sesión maxistral	A1 A2 A3 B7 B8 B5 C3 C5 C7	Asistencia presencial y participación activa	5
Proba obxectiva	A1 A2 A3	Examen	70

Observacións avaliación

.

Fontes de información

Bibliografía básica	- VV.AA. (2002). El Derecho de libertad de conciencia en el marco de la Unión Europea: pluralismo y minorías. Madrid. Colex - VV. AA. (1996). Estado e Iglesia en la Unión Europea. Madrid. Univ. Complutense - VV. AA. (2007). Derecho Eclesiástico del Estado Español. Pamplona. EUNSA - González del Valle, José M. (2005). Derecho Eclesiástico Español. Madrid. Civitas - Ibán, Iván C. y Ferrari, Silvio (1998). Derecho y Religión en Europa Occidental. Madrid. McGraw-Hill - Llamazares, Dionisio (2007). Derecho de la libertad de conciencia. Navarra. Thomson-Civitas - Navarro-Valls, Rafael y Palomino, Rafael (2003). Estado y Religión. Barcelona. Ariel - Souto Paz, José Antonio (2007). Comunidad política y libertad de creencias. Madrid. Marcial-Pons
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente
Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario
Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías